

Vain demokraattinen Venäjä voi olla turvallinen naapuri

TUULA-MARIA AHONEN

”Suomessa pohditaan, muodostaako Venäjä meille uhkan, ja jos muodostaa, minkälaisen. Halusin kirjoittaa tämän pamfletin osoittaakseni, että Venäjä uhkaa välittömästi vain itseään, mutta sen vuoksi se on välillinen uhka myös muille,” toteaa kansanedustaja Heidi Hautala. Hän esittää kirjassaan mm. kymmenen tapaa edistää Venäjän demokratisoitumista.

Hautala ei arkaile nostaa kissaa pöydälle. Hän kirjoittaa, että Suomessa on erikoinen väistämisen perinne suhteessa Venäjään. Suomettuminen jatkuu valtionjohdon erityisenä varpailaan olona ja vaikenemisenä. Kaikilta maailman mailta tulee vaatia vastuullista käyttäytymistä, mutta myös Venäjältä on parasta oppia puhumaan suoraan ja avoimesti.

Venäjän demokratian tila tällä hetkellä ei kulje Hautalan mukaan edes oikeaan suuntaan. Vallanpitäjiä aidosti haastaville puolueille on tehty 2000-luvulla mahdolliseksi osallistua vaaleihin, ja Kreml on luonut paitsi valtapuolueen, myös omiin tarkoituksiinsa soveltuvan valeopposition.

Todellinen oppositio on marginaalisoitu saamalla se näyttämään Venäjälle pahaa tahtovien läntisten voimien käsikassaralta. Kansalaisyhteiskunta on halvaannut uuden kansalaisjärjestölain ja verolakien yhdistelmällä sekä kokoontumisvapautta rajoittamalla. Kaikesta huolimatta oppositiovoimat ja koko moninainen kansalaisyhteiskunta näyttävät näissä paineissa vahvistuvan. Ne ansaitsevat myötätuntomme ja tukemme, Hautala painottaa.

Hautala kertoo *EU–Russia Centren* tilauksesta vuoden 2007 alussa tehdystä demokratiatutkimuksesta. Tutkimuksen mukaan vain 37 prosenttia vastanneista pitää Venäjää demokraattisena maana. Kolme neljästä tunti olevansa vailla mahdollisuuksia vaikuttaa mihinkään muuhun kuin perheeseensä. Yhdeksän kymmenestä katsoi, ettei pysty vaikuttamaan kaupunkinsa tai alueensa, saati sitten Venäjän, asioihin. Kaksi kolmesta ei katsonut lain suojaavan heitä.

Peräti 45 prosenttia sanoi Euroopan unionin olevan uhka Venäjälle. Tämän pitäisi antaa lännelle ajattelemisen aihetta, Hautala toteaa.

Hautalan mielestä maailmasta on vaikeata löytää valtiota, jossa yhdistyisivät öljy- ja kaasurikkautet sekä aito demokratia ja ihmisoikeudet. Öljyvaltioita leimaa vallan ja varallisuuden keskittyminen yksin käsiin ja piittaamattomuus oman kansan enemmistön hyvinvoinnista. Siksi niin kauan kuin Venäjä elää vain lännen syyttämien öljy- ja kaasuvarojen varassa, maan demokratiakehityksellä ei ole ruusuja näkyviä.

EU:n on kaikin puolin viisasta vähentää energiariippuvuuttaan Venäjältä ja monipuolistaa kaasun ja öljyn toimittajiaan matkalta kohti fossiilisista polttoaineista luopumista, Hautala sanoo.

Hautalan mukaan Suomen ja EU:n parhaita tapoja edistää Venäjän kehitystä on ollut ympäristökumppanuus. Nyt on aika todeta, että ympäristönsuojelustaan ei tule mitään, elleivät kan-

Heidi Hautala
Venäjäteesit – vakaus vai
vapaus?
Tammi, 2008

salaiset voi vaikuttaa ja osallistua päätöksentekoon.

Diplomaattien on valvottava toisinajattelijoiden oikeudenkäyntejä ja annettava heille apua. Kun EU-maiden johtajat ja ministerit vierailevat Venäjällä, heidän tulee uskaltautua tapamaan myös kansalaisyhteiskunnan edustajia. Hautala vaatii poliitikoiltamme samaa rohkeutta kuin Angela Merkeliltä.

Mitä useammat Venäjällä asuvat ihmiset saavat tutustua elämään EU-maissa, sitä vaikeampi heidän on uskoa lännen halua van vain pahaa heidän maalleen. Viisumivapautta on edistettävä vastavuoroisesti. Tarvitaan mitä erilaisimpia vaihto-ohjelmia ja verkostoja kansalaisyhteiskunnan eri toimijoiden kanssa.

Hautala kirjoittaa rehellisen raikkaasti yli 20 vuoden Venäjäkiinnostuksensa ja harrastuneisuutensa pohjalta. Hänellä on kokemusta 1990-luvun alun vapaasta kansalaistoiminnasta Venäjällä. Nyt kansalaisyhteiskunnan hengittämä ilma on Hautalan mukaan ohentunut vaarallisesti.

EU olisi Hautalan mukaan tärkeä vaikuttaja:

”Voiko EU jatkaa nykyistä Venäjänpolitiikkaa kulkemalla kriisistä toiseen. Ei voi. Kyse on lopulta siitä, kykeneekö EU kokoamaan voimansa nykyisen hajaannuksen sijaan ja houkuttelemaan Venäjää muuttamaan demokratiaksi.”